

Satul Urluia este situat în partea de SV a județului, la o distanță de 67 km de municipiul Constanța, iar din punct de vedere administrativ aparține de comuna Adamclisi. Accesul către Adamclisi se realizează pe DN 3, Constanța-Adamclisi-Ostrov, care traversează satul.

Conform datelor oficiale furnizate de către Primăria Adamclisi, la nivelul anului 2006, satul Urluia avea o suprafață totală de 1258 ha și o populație de 337 de persoane.¹

Cadrul natural al satului Urluia este foarte asemănător cu cel al comunei Adamclisi, distanța dintre cele două localități fiind de doar 3 km. Urluia, ca și Adamclisi, se află situată într-o zonă de podiș și câmpie, iar teritoriul extravilan al localității este fragmentat de o rețea de văi, între care cea mai importantă este Valea Urluia. Chiar dacă prezintă doar pe alocuri câte un fir de apă permanent, această vale este foarte importantă, deoarece către ea converg și celelalte văi. Clima este specifică Dobrogei de Sud, cu veri călduroase și aride, și ierni geroase.²

Numele satului este strâns legat de valea cu același nume și se referă la la zgomotul pe care îl face apa care se adună aici în timpul ploilor, zgomot asemuit de localnici cu cel făcut atunci când se obține "urluiala", hrana pentru animale.³

Satul este menționat sub numele de "Ugurlu" în defterul (registru turcesc) din anul 1573, în care sunt enumerate satele obligate să predea Porții, prin "gelebkeșani" desemnați, un anumit număr de oi în anul respectiv. O altă denumire, cea de "Ogurlu", apare în defterul din anii 1675 și 1676, în care sunt menționate doar satele care erau obligate să dea anumite cantități de orz pentru cei doi ani.⁴

Nu se cunoaște data exactă a întemeierii satului Urluia, dar documentele atestă faptul că această localitate a fost locuită de cerchezi până la 1878.⁵ După plecarea acestora, în special începând cu anul 1880, în satul Urluia, ca și în Adamclisi, au fost aduși locuitori din zona Sibiului și a Făgărașului.

Astfel, într-o *Espunere generală a situațiunei județului Constanța*, făcută în data de 18 ianuarie 1881 de către Prefect, este amintit faptul că în Urluia, sat care la acea dată făcea parte din Plasa Silistra, erau și patru familii române din Transilvania.⁶ Câțiva ani mai târziu, în anul 1897, Urluia este menționată, alături de alte localități din Constanța și Tulcea, între satele populate cu români veniți din Banat și Țara Oltului.⁷

În același an, 1897, Urluia avea aspectul unui „sat mic, cu casele scunde, urâte și așezate neregulat”, având o suprafață totală de 592 ha, din care 40 ha erau ocupate de vatra și grădinile satului. Populația satului era de 165 suflete, reprezentând 48 de familii, ce aveau ca ocupație de bază păstoritul și creșterea vitelor.⁸

În anul 1916, potrivit *Expunerii* făcute de Prefectul N.T. Negulescu, satul Urluia, care aparținea din punct de vedere administrativ de comuna Adamclisi, avea o suprafață totală de 1399 ha și un număr de 405 locuitori, majoritatea români, și doar 34 aparținând altor etnii. În ceea ce privește situația locuințelor, pentru aceeași perioadă s-au constatat următoarele: 22 de case cu o cameră, 42 de case cu două camere, 19 case cu mai multe camere, 4 bordeie și 88 de grajduri și șoproane.⁹

La câțiva ani de la terminarea Primului Război Mondial, în anul 1922, potrivit aceluiași document, datele sunt ușor modificate: 447 de locuitori, 63 de case cu o cameră, 27 de case cu două camere, 15 case cu mai multe camere și 61 de grajduri și șoproane.¹⁰

În ceea ce privește educația, la începutul secolului al XX-lea, în anul 1905, în Urluia a fost înființată o școală cu 5 clase, care funcționa într-un local propriu, ce fusese clădit încă din anul 1904, din cotizațiile locuitorilor, totalul cheltuielilor ridicându-se la 4000 lei. Această școală, în anul 1916, avea un învățător calificat.¹¹

Înființarea băncilor populare, în anii 1904 și 1907, la Adamclisi și Cherim-Cuius (Zorile), a fost urmată de înființarea în anul 1907, la Urluia, a Bancii "Coroana de Oțel", care în anul 1916 avea 80 de membri și un capital de 62000 lei.¹²

În anul 1933, la inițiativa preotului Gheorghe Preoteșcu din Adamclisi, la Urluia a început construcția unei biserici din piatră și cărămidă, ce urma să poarte hramul "Sf. Apostoli Petru și Pavel".¹³ Într-un document din Fondul Primăriei Băneasa, aflat la Arhivele Naționale Constanța, se precizează faptul că, la 21 aprilie 1933, primarul comunei Băneasa, a fost invitat să asiste la punerea "pietrei fundamentale" a bisericii din satul Urluia.¹⁴ În realitate, însă, construcția acestei biserici nu a fost finalizată niciodată. În anul 1938, lucrările au fost sistate, iar ruinele acestei biserici există și astăzi în centrul satului Urluia.

În perioada interbelică situația administrativă a satului Urluia a ramas neschimbată, așa cum apare și într-un *Tablou de împărțire administrativă a județului Constanța. cu modificările făcute până la 1 iulie 1936*, potrivit

căruia Urluia, alături de satele Adamclisi și Zorile, făcea parte din comuna Adamclisi, aflată în Plasa Traian.¹⁵

În ceea ce privește populația, într-un *Tablou cu numărul sufletelor aflate la 1 ianuarie 1939 în comunele din cuprinsul Plasei Traian*, statistica referitoare la satul Urluia arăta astfel: 699 de "suflete", din care 347 bărbați, 352 femei, iar din punct de vedere etnic, 662 erau români, iar 35 de etnie turcă.¹⁶

Anii Războiului, precum și perioada imediat următoare, dar și anii regimului comunist, au însemnat pentru Urluia o importantă scădere demografică.¹⁷

În prezent, în satul Urluia există aproximativ 120 de case, o școală primară și o grădiniță și se are în vedere construirea unui dispensar medical și a unui cămin cultural.¹⁸

Biserica din localitate, construită în anii 1995-2001, cu sprijinul comunității și al Primăriei Adamclisi, a fost sfințită pe 22 iulie 2001 și se află situată în același perimetru cu ruinele bisericii nefinalizate.¹⁹

Ocupațiile de bază ale locuitorilor sunt cultivarea plantelor, în special grădinăritul, și creșterea animalelor. Până în anul 1996, o parte însemnată a locuitorilor își desfășurau activitatea în cariera de diatomită de la Urluia, dar odată cu sistarea lucrărilor de extracție și prelucrare a diatomitei, această îndeletnicire a fost abandonată.²⁰

În ceea ce privește arhitectura tradițională a satului, tipul de casă cel mai răspândit în Urluia este cel cu trei camere: două laterale (camera curată și camera de locuit) și tinda sau „sala” mediană. Tinda, în care se afla și gura sobei oarbe, avea rol de trecere, dar și de bucătărie, prin împărțirea ei în două, în urma acestei împărțiri creându-se un nou spațiu în partea din spate. Pe toată fațada casei, de regulă, este dezvoltată o prispă, ridicată pe un soclu de piatră, prevăzută cu șase sau opt stâlpi din lemn și cu parapet („galerie”) din lemn, decorat cu traforuri (vezi casa Stănilă Aurel). Uneori, prispa prezintă foișor („balcon), în acest caz, accesul pe prispă făcându-se lateral, prin două-trei trepte din piatră și o porțiță din lemn (vezi casa Banciu Aron).

Un alt tip de casă întâlnit în Urluia este casa cu trei camere, căreia i s-a amplificat planul prin adăugarea altor camere (una sau două), fie în spatele casei, fie pe latura secundară dinspre interiorul curții. Aceasta este casa cu aplecătoare (vezi casa Stănilă Ion). În unele cazuri (casa Banciu), în aplecătoarea aflată pe latura din spate a casei este amenajat grajdul.

Casele au temelia din piatră și pereții din chirpici și ceamur. Acoperișurile sunt în două sau patru ape și sunt învelite cu olane sau țigle. Șarpanta și cosoroabele sunt din lemn.

Fațada principală a caselor, văruiată în alb, este orientată de obicei spre curte și mai rar spre uliță. Camera de „la stradă” este, de regulă, camera curată, iar în acest caz, peretele de pe această latură a casei prezintă o fereastră.

Toate casele au pod construit din lemn, stuf și ceamur, iar accesul în pod se face de pe prispă, printr-o trapă de lemn (casa Stănilă Aurel).

Anexele întâlnite în cadrul gospodăriilor sunt amplasate fie în fața casei, fie în lateral și sunt reprezentate de: cotețul păsărilor („curnic”), cocina pentru porc, grajdul pentru animale, magazia sau șopronul pentru unelte, porumbarul. Cuptorul de pâine, construit din chirpici, cu lipitură de pământ galben, se întâlnește în majoritatea cazurilor, și este amplasat fie în curte, lângă celelate anexe (casa Cimpoi Constantin), fie în continuarea casei, lângă aplecătoare (casa Stănilă Ion). Beciul apare fie săpat sub casă, întinzându-se sub tindă și una din camere, fie săpat în grădină.

Grădinile sunt delimitate de restul curții printr-un gard și sunt amplasate fie lateral, fie în spatele casei. Grădina cu flori se află în fața casei și este închisă cu un gârduț.

Materialele folosite la construcția caselor și anexelor gospodărești au fost: piatra pentru temelie și soclurile gardurilor, procurată din cariera de la Șipote, chirpicii și ceamurul pentru pereți, lutul pentru lipitură, lemnul pentru tâmplărie, șarpantă, și cosoroabe, și olanele, stuful și țigla pentru învelitoarea acoperișului. În sat, la răspântiile ulițelor, se întâlnesc fântâni cu „sul”, având acoperiș din tablă, ghizduri și postament din piatră, care sunt folosite de întreaga comunitate din Urluia (vezi foto).

NOTE:

1. *Strategia dezvoltării comunei Adamclisi* (2006).

2. Ionel Matei, *Monografia localității Adamclisi: Valorificarea acesteia în procesul instructiv-educativ*, (ms), Constanța, 2002, p.11.

3. Informator de teren, Ștefan Constantin, n.1923, sat Urluia; vezi și Ovidiu Dunăreanu, *Cu bucuria în suflet*, Editura „Paralela 45”, 2008.

4). Anca Ghiță, *Toponimie și geografie istorică în Dobrogea medievală și modernă*, în „Memoriile Secției de Științe Istorice”, seria IV, tom V, 1980, Editura Academiei R.S.R., București, 1982, pp. 30, 55.

5. N.T. Negulescu, *Județul Constanța în anii 1916 și 1922 / 23. Expunere prezentată Consiliului Județean de către dl. N.T. Negulescu, prefectul județului Constanța*, Tipografia „Victoria” George I. Georgescu 1924, p.496.

6. Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei*, vol. I (1878-1916), Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 1999, p.118.

7. *Ibidem*, p. 216.

8. Grigore Gr. Dănescu, *Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Constanța*. Partea a II-a,

Tipografia și Fonderia de Litere „Thoma Basilescu”, București, 1897, pp. 742-743.

9. N.T. Negulescu, *op. cit.*, pp. 497, 499.

10. *Ibidem*, p. 500.

11. *Ibidem*, p. 501.

12. *Ibidem*, p. 502.

13. Ionel Matei, *op. cit.*, p. 77.

14. Arhivele Naționale, Direcția Județeană Constanța, Fond Primăria Comunei Băneasa, dosar nr. 11/ 1933, f. 29.

15. Arhivele Naționale, Direcția Județeană Constanța, Fond Prefectura Constanța, dosar nr. 62 / 1938, f. 47.

16. *Ibidem*, dosar nr.17 /1939, f. 18 verso.

17.. Ionel Matei, *op. cit.*, p. 60.

18. *Strategia dezvoltării...*

19. Ionel Matei, *op. cit.*, p. 60.

20. *Ibidem*, p. 43.

Urluia - Casa nr. 1

Proprietar: Banciu Aron (n.1930, în Urluia); casa este moștenită de la tatăl său, Banciu Gheorghe (decedat în anul 1972, la 65 ani), care a și construit-o în jurul anului 1930, cu meșteri veniți din Ion Corvin. Casa este situată pe Str. Carol I nr.3 și se învecinează cu: în față- fam. Pătrăchiță Nicolae, în spate- fam. Moldovan Ion, în dreapta- fam. Bădilă Anastasia, în stânga- Școala și Grădinița.

Tipul de casă: trichelulară, cu prispă pe toată fațada principală și foișor. Planul casei a fost amplificat prin adăugarea în spatele casei, ulterior construcției inițiale, a unei aplecături, necompartimentate, în care a fost amenajat grajdul. Casa este orientată cu fațada principală către curte și latura mică spre stradă. Pe această latură dinspre stradă se află, alături de fereastra dublă de la camera „bună”, și ușa de acces în grajdul care se desfășoară pe toată latura din spate a casei. Fundația casei este realizată din piatră, iar pereții din chirpici și ceamur, cu liant de pământ galben. Șarpanta este din lemn. Acoperișul în patru ape este învelit pe laturile lungi (față și spate) cu țiglă, iar în părțile laterale cu olane. Frontonul, bătut cu scânduri și având două orificii pentru accesul porumbeilor în podul casei, prezintă acoperiș în două ape, învelit cu țiglă. Cele trei încăperi sunt de dimensiuni egale, repartizate astfel: la mijloc, tinda sau „sala”, cu rol de trecere, dar și de bucătărie, în stânga tindei, camera de locuit, iar în dreapta, pe latura dinspre stradă a casei, camera „bună” sau camera „curată”. Tinda are podeaua din pământ, în timp ce podelele

camerelor sunt realizate din scânduri (dușumea). Tavanul este din scânduri în toate cele trei încăperi. În tindă, s-a aflat până până acum 20 de ani gura sobei oarbe, care încălzea și camera de locuit. Accesul în pod se face din tindă, printr-o trapă din lemn. Fațada este văruiată în alb, cu brâu din pământ galben, iar celelate laturi ale casei sunt doar lipite cu pământ galben. În centrul fațadei se află ușa de la intrare, având în același cadru de lemn și ferestrele de la tindă, iar de o parte și de alta a ușii, egal distanțate, se află ferestrele corspunzătoare celor două camere, alcatuite din câte trei „ochiuri” de geam. Tâmplăria ușilor și a ferestrelor este vopsită în verde. Prispă din pământ bătut se desfășoară pe toată fațada și prezintă galerie din lemn, din scânduri traforate, și soclu, înalt de circa 40 cm, cimentuit. Cei opt stâlpi (șase de la prispă, doi de la foișor) sunt din lemn, simpli, lăsați în culoarea naturală a lemnului. Accesul pe prispă se face lateral, prin foișor, fiind marcat de două trepte din piatră și o porțiță din scânduri traforate. Casa păstrează tâmplăria originală, atât la prispă cât și la ferestre și uși. De-a lungul anilor, au suferit intervenții: soclul (cimentuire), acoperișul, prin schimbarea parțială a olanei, și podelele camerelor, prin adăugarea dușumelei. În fața casei, se află grădina, lăsată în paragină, și o parte din anexele gospodărești.

Gardul este din piatră nelegată, cimentuit doar pe „coamă”, iar poarta dublă este din scânduri.

Casa se află într-o stare de avansată degradare.

Urluia - Casa nr. 2

Proprietar: Stănilă Aurel (n. 1928- d. 2008); a moștenit casa de la părinții săi, care au fost mocani din zona Sibiului, veniți în Urluia în jurul anului 1920, când au cumpărat și casa de la un localnic. Casa este situată pe Str. Libertății (Principală), la intrarea în sat, dinspre Adamclisi, fiind situată peste drum de Școală și Grădiniță.

Tipul de casă: trichelulară, cu prispă dezvoltată pe toată fațada principală, prevăzută cu galerie din scânduri traforate și șase stâlpi din lemn. Fundația este din piatră, iar pereții casei din chirpici. Șarpanta este din lemn. Acoperișul în patru ape este învelit cu țiglă și prezintă pazie traforată din lemn. Casa este orientată cu latura mică spre stradă și cu fațada principală către grădina cu flori și curte. Cele trei camere, două laterale și tinda („sala”) mediană, sunt de dimensiuni egale. Camera dinspre stradă este cea „curată”, iar camera de pe latura dinspre curte a casei este camera de locuit. Tinda și camera de locuit au podelele din scânduri (dușumea), iar în cealaltă cameră încă există podea din pământ, cu lipitură de pământ galben. Tavanul este din scânduri. Ușa de la intrare în casă, amplasată pe mijlocul fațadei și având de o parte și de alta ferestrele corespunzătoare tindei și celor

două camere, creează o simetrie evidentă. Prisma prezintă galerie din scânduri traforate, vopsite, ca și restul tâmplăriei, cu verde. Cei șase stâlpi de susținere ai acoperișului sunt din lemn, vopsiti cu negru. Soclul este din piatră, cimentuit, înalt de circa 30 cm. Accesul pe prispă se face frontal și este marcat prin două trepte din piatră și o portiță din lemn. Pe prispă se află și gura de intrare în pod, care se întinde pe toată casa. În spatele casei, a fost amenajată o aplecătoare, un fel de adăpost, care nu comunică cu restul casei, având doar rol de bucătărie de vară. Prin această aplecătoare se face accesul în beci, care este săpat doar sub camera de locuit. Fațada casei este văruiată cu alb, două laturi ale casei sunt lipite cu pământ galben, iar latura dinspre stradă este cimentuită. În fața casei, de o parte și de alta a treptelor de acces pe prispă, se află câte o mică grădină de flori, separată de restul curții printr-un gard din sârmă. În partea stângă a casei se află grădina de legume și zarzavaturi, împrejmuită de un gard din scânduri.

Gardul întregii gospodării, văruiat cu alb, este realizat din scânduri, având soclu și stâlpi din piatră, iar cele două porți sunt din scânduri. Casa se află în stare bună.

Urluia - Casa nr. 3

Proprietar: Stănilă Ion (n. 1943), a cumpărat casa în anul 1977, de la copiii fostului proprietar, care a murit în același an. Casa este situată pe Str. Libertății la nr. 25 și a fost construită în jurul anului 1945.

Tipul de casă: trichelulară, cu prispă pe toată fațada principală; planul inițial al casei a fost dezvoltat prin adăugarea unei aplecături pe fațada secundară (latura mică) dinspre interiorul curții. Casa este orientată cu latura mică spre stradă, având deschiderea către grădina de legume și curte.

Fundația casei este realizată din piatră, iar pereții din chirpici și ceamur. Șarpanta este din lemn. Acoperișul în patru ape este învelit cu țiglă. Pazia din lemn prezintă traforuri geometrice. Cele trei camere, de dimensiuni egale, sunt repartizate astfel: tinda sau „sala” mediană, având în partea dreaptă camera „bună”, iar în partea stângă, lipită de aplecătoare, camera de locuit. În tindă s-a aflat, până acum câțiva ani, gura sobei oarbe, care încălzea și camera de locuit. Camerele au podelele realizate din dușumea („podină”), iar ca sisteme de

încălzire, există o sobă de teracotă și un godin din fontă. Tâmplăria ușii și a ferestrelor este cea originală și este vopsită cu verde. Ferestrele corespunzătoare camerelor sunt compuse din câte trei „ochiuri” de geam, iar cele ale tindei sunt simple, în număr de două, fiind fixate în ancadramentul ușii de la intrare. Accesul în pod, care se desfășoară pe toată casa, se face din tindă. Prisma, dezvoltată pe toată fațada principală, este prevăzută cu galerie din scânduri traforate și soclu din piatră, cimentuit, înalt de circa 60 cm. Stâlpii de susținere sunt în număr de șase și prezintă capiteli trapezoidale. Accesul pe prispă se face atât central, prin trei trepte din piatră, cât și lateral, printr-o portiță amplasată în dreptul ușii de la aplecătoare. Aplecătoarea a fost construită în continuarea camerei de locuit, având perete comun cu aceasta, deși nu comunică cu restul casei. Rolul aplecătorii este acela de bucătărie pe timp de iarnă, dar și de cameră de locuit pentru bătrâni; prezintă ușă de acces și o fereastră dublă. Casa a suferit câteva intervenții, ulterioare construcției inițiale: refacerea

pereților exteriori (cimentuire), înlocuirea olanelor cu țiglă și unele reparații la șarpantă.

Fațada principală este văruiată în alb, iar celelalte laturi sunt cimentuite. În fața casei, se află grădina de legume și zarzavaturi, împrejmuită cu un gard din scânduri, iar în stânga sunt grupate unele

anexe gospodărești. Gardul întregii gospodării este realizat din scânduri, pe soclu din piatră.

Casa se află într-o stare bună.

Fântână din Urluia

Urluia – Casa nr.1

Urluia – Casa nr.2

Urluia – Casa nr.3

Urluia – Case

Urluia - Case